

Richtlijnen voor het inventariseren van het roerend patrimonium van de kerkfabrieken.

Voor alle religieuze collecties in de provincie Antwerpen.

Introductie – advies nummering in het Erfgoedregister:

In 2019 werden de religieuze inventarissen van de provincie Antwerpen uit de erfgoeddatabase DONNET overgezet naar het Erfgoedregister (Erfgoedplus.be). Provincie Antwerpen hanteert sinds 1975 een specifiek systeem om objecten te nummeren in religieuze collecties. Gezien de jarenlange traditie, en om eenvormigheid binnen provincie Antwerpen te bewaren, wordt geadviseerd om deze richtlijnen voor het nummeren aan te houden in het Erfgoedregister.

Ook religieuze collecties/inventarissen in andere provincies staat het vrij om deze richtlijnen te volgen voor het nummeren van religieuze objecten. (De onderdelen "PA" en het 'volgnummer van de collectie' vallen dan weg. De categorieën kunnen behouden blijven.)

- I Alle voorwerpen – verbruiksvoorwerpen van dagelijkse aard uitgezonderd (zoals kaarsen, hosties, spots, gloeilampen, gewoon onversierd linnengoed zonder uitgesproken liturgische functie (bv. handdoeken) – beheerd door de kerkfabriek moeten worden opgegeven, ook wanneer zij niet in het kerkgebouw maar elders worden bewaard (bv. pastorie, bergruimten, bankkluis, kapellen, museum). Ook roerende voorwerpen, onroerend door bestemming (zgn. muurvast) worden opgenomen. Voorwerpen die geen eigendom van de kerkfabriek maar (bewijsbaar) van een andere persoon of instelling zijn, worden ook opgenomen met vermelding van de eigenaar.
- Gelieve omwille van de eenvormigheid de volgorde van bijgaand schema toe te passen. De lijst van de hierna vermelde voorwerpen is niet limitatief en is voor aanvulling vatbaar.

- II Aan elk voorwerp wordt een inventarisnummer toegekend op een voor alle kerken in de provincie Antwerpen (PA) eenvormige manier. De nummers worden als volgt opgebouwd:

PA.[volgnummer van de collectie].[letter van de categorie][volgnummer, samengesteld uit drie cijfers, van het object binnen de reeks]

Bv.: **PA.473.B083**

III Categorieën

A. Kerkmeubilair

- Altaren (hoofdaltaar, altaar van de H. ...). De verschillende vaste onderdelen duidt u apart aan (a. altaar, b. altaartafel, c. altaarbeelden of -retabel, d. tabernakel, e. vaste antependia in hout, metaal e.d.). Afzonderlijk, toegevoegd beeldhouwwerk en retabels horen bij reeks C, altaarschilderijen bij reeks E, antependia in textiel (zijde, goudborduurwerk enz.) bij reeks G, altaarkandelaars en -stellen bij reeks I, telkens met verwijzing naar reeks A.
- Sacramentstorens / Wandtabernakels / Losse tabernakelkasten
- Koorlezenaars / altaarlezenaars
- Koorgestoelte / kerkmeestergestoelte / koorbetimmering
- Credenstafels
- Koorzetels / -stoelen
- Communiebanken
- Preekstoel / ambones
- Wandbetimmering (lambrisering)

- Biechtstoelen
- Bidbanken / speciale gestoelten / katheders / bidstoelen
- Doksalen / afsluitingen / portalen / deuren (vooral oude)
- Orgels / harmonium / piano's
- Doopvont / wijwatervonten
- Offerblokken
- Sacristiemeubelen (kasten, ladenkasten, gewadenkasten enz.)
- Divers meubilair (o.m. losse sokkels, rouwkatafalken, draagbaren, brandkast, tafels enz.)
- Fragmenten
- Kerkstoelen
- Losse expositietronen van beelden
- Uurwerken / (wand-)klokken (horloges) (geen luiklokken)
- Torenuurwerk (inclusief het mechanisme)
- Klokkenstoel
- Staanders (voor processiekruisen, toortsen enz.)
- Catalogen of broederschaplijsten

B. Gedenktekens

- Graftomben, vrijstaand of in nis
- Epitafen
- Gedenkstenen of -monumenten (bv. voor gesneuvelden; voor de bouw van de kerk)
- Grafzerken / grafstenen
- Rouwborden

N.B. Geschilderde rouwborden (obiits) worden in reeks E (schilderijen) opgenomen.

C. Beelden / sculptuur

- Afzonderlijke beelden (Christus, Maria, Apostelen, Heiligen)
- Geklede beelden, ook processiebeelden (kleden horen bij reeks G (Textiel); draagberies bij reeks H (Processiegerei), juwelen en kronen horen bij reeks M (Diversen), telkens met verwijzing naar reeks C)
- Reliëfs
- Gebeeldhouwde kruisen
- Kruisweg
- Afzonderlijke retabels
- Kerststal

Ook de losse onderdelen worden vermeld. Vaste altaarbeelden zijn te vermelden bij Altaren (reeks A), epitafen bij Gedenktekens (reeks B).

D. Glasramen

- Ook niet-figuratieve glasramen.

E. Schilderijen

- Ook een geschilderde kruisweg, geschilderde rouwborden (obiits).

N.B. Vermeld hier de schilderijen op altaren en de epitafen.

F. Cultusobject / liturgisch gerei

- Kelken met pateen en lepeltje; dan de afzonderlijke kelken, patenen en lepeltjes
- Kuspatenen / kruis voor offergang
- Monstransen
- Cibories
- Pixiden / custoden / hostie- of ouweldozen
- Ampullen en bijhorende -schaal; dan de afzonderlijke ampullen en ampullenschalen
- Chrismatoria
- Wierookvaten met bijhorende -scheepjes; dan de afzonderlijke wierookvaten en -scheepjes
- Wierookvatstaanders
- Mobiele doopbekkens
- Doopsets
- Wijwateremmers
- Wijwaterkwasten
- Indexen
- Lavabo
- Canonborden
- Altaarcarillons / altaargongen
- Offerschotels / collecteschalen
- Thabors / expositietronen voor het H. Sacrament
- Altaarkruisen
- Asstempeltjes
- Ratels / kleppers
- hostiezeven
- kelkdoekenrekje / handdoekenrekje
- wijdingskruisjes
- zoutvaatje

N.B.: Eventueel ook het bijhorend foedraal, etui of koffertje vermelden.

G. Textiel

- Misgewaden (eerst de volledige stellen (paramenten), dan de bij elkaar horende onderdelen (bv. enkel de kazuifel met stola en manipel zijn nog aanwezig) dan de afzonderlijke, geïsoleerde onderdelen: koorkappen, kazuifels, dalmatieken, stola's, manipels, velums, bursa's). Vermeld zo mogelijk de misgewaden volgens liturgische kleur: eerst de witte, dan gouden of gele, rode, paarse, groene, zwarte, roze en blauwe. Duid zo nauwkeurig mogelijk alle onderdelen aan.
- Schoudervelum (humeraal), knievelum (gremiale)
- Antependia en predella's (met verwijzing naar de respectieve altaren)
- Linnen (in damast of met borduur- of kantwerk) (alben, rochetten, superplies, altaardwalen, communiebankdwalen of -kleden, corporales, altaardoeken, kelkdoekjes, amicten, koorden)
- Palla's
- Sacramentsvaantjes (met staander)
- Pontificalia (mijter, handschoenen en dgl.)
- Rouwtextilia (pelders of baarkleden, baarkleden voor engeltjesmis, gordijnen)
- Vloertapijten, kussens
- Wandtapijten / gordijnen / voorhangsels
- Tabernakelgordijntjes (per liturgische kleur)
- Kleren van beelden (met verwijzing naar het (processie-)beeld waar ze bijhoren)

N.B.: Een volledig stel bestaat uit 1 koorkap, kazuifel, 2 dalmatieken (of 1 dalmatiek en 1 tuniek), 1 tot 3 stola's, 1 tot 3 manipels, 1 velum, 1 bursa.

H. Processiegerei

- Processiekruisen / voordraagkruisen
- Draaghemel / baldakijn (met alle onderdelen)
- Processietoortsen / -lantarens
- Ceremoniestaven
- Processievaandels / -standaarden
- Processieantependia
- Vlaggen
- Draaglantaarn
- Uitrusting van de suisse (uniform, steek, ceremoniestaf, sjerp, sabel)
- Draagberrie (met verwijzing naar het bijhorende beeld of reliekschrijn)
- processiekroontjes, vleugeltjes enz.
- ~~Berechtingslantarens~~ -> I. Verlichting

N.B.: Het processiebeeld zelf wordt opgenomen onder Beelden (reeks C), de mantel bij Textiel (reeks G) en de kroontjes en juwelen bij Diversen (reeks M); telkens met verwijzing naar elkaar.

I. Verlichting

- Altaarkandelaars (desgevallend met verwijzing naar de respectieve altaren)
- Altaarstellen bestaande uit kandelaars en altaarkruis
- Gewone kandelaars
- Acolietkandelaars / elevatiekandelaars
- Paaskandelaar
- Kandelabers
- Wandarmen
- Lichtkronen
- Godslampen
- Kaarsendompers
- Kaarsenkist

J. Klokken

- Torenklokken (ook klokkenspel, carillon, beiaard), inclusief gewichten
- Altaar- / Sacristiebellen
- Andere

K. Reliekhouders

- Reliekschrijnen
- Reliektomben met (borst)beeld
- Reliekdozen / -doosjes (oculi)
- Paxborden (kustafeltjes)
- Osculatoria (kusreliekhouders)

- Ostensoria (reliëkmonstransen)
- Phylacteria

L. Drukwerk / boeken en prenten

- Missalen, evangelieboeken, graduales, vesperales, misboekjes enz.
- In handschrift of gedrukt
- Inclusief boekbanden
- Prenten
- Ook eventuele koperplaten

Opm.: Archief wordt niet in deze inventaris opgenomen. Daarvan wordt een afzonderlijke inventaris opgemaakt. Als openbaar bestuur is elke kerkfabriek verplicht, in uitvoering van de archiefwet van 24 juni 1955, van haar archief een volledige, afzonderlijke inventaris met beknopte opgave van alle documenten of dossiers, bundels en registers (doop-, trouw- en begrafenisboeken, verslagboeken, rekeningen, briefwisseling, bestekken, bouwplannen enz.) met vermelding van het aantal delen en de periode op te stellen. Voor de indeling kan u zich baseren op het schema zoals de gepubliceerd is in *Richtlijnen en aanbevelingen voor het beheer van het archief van de kerkfabriek en van andere parochiearchieven*, een boekje dat bij het Rijksarchief te verkrijgen is. De inventaris moet eveneens bezorgd worden aan het Rijksarchief in de provincie Antwerpen (Door Verstraeteplein 5, 2018 Antwerpen, tel. 03-236.73.00).

M. Diversen

- Juwelen / kronen / scepter (desgevallend met verwijzing naar de (processie)beelden waar ze bij horen)
- Ex-voto's
- Siervazen
- Rozenkransen
- Gildebreuken
- Vazen
- ...

MEER INFORMATIE?

Provincie Antwerpen.

Dienst Erfgoed

Koningin Elisabethlei 22 2018 Antwerpen

tel

03- 240.64.21 of 0478-211 923 (Marc Mees)

03-240.55.33 (Ann Bries)

algemeen dienstnummer: 03-240.55.70

GSM :

e-mail : marc.mees@provincieantwerpen.be

ann.bries@provincieantwerpen.be

Opgelet! Deze contactgegevens gelden enkel voor collecties binnen provincie Antwerpen. Voor vragen over Erfgoedplus.be en het Erfgoedregister gelieve contact op te nemen met info@erfgoeddatbanken.be